

СТАНОВИЩЕ

Изготвил становището: доц. д-р Добрин Ганчев Ганчев

Технически университет – Габрово, катедра „Социални и стопански науки“

Научна специалност: 05.02.18 „Икономика и управление“

Основание за написване на становището: съгласно Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ №408 от 15.06.2020 г. и Протокол №1 на Научното жури от 18.06.2020 г.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)“, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Автор на дисертационния труд: Валери Йорданов Велковски, докторант към катедра „Аграрна икономика“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Тема на дисертационния труд: ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА УСТРОЙСТВЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ ВЪРХУ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на дисертационния труд са проблемите при управлението на устройствените мероприятия върху земеделските земи в контекста на устойчиво развитие на аграрния сектор. Дисертацията обхваща 289 страници. Състои се от увод, четири глави, заключение, справка за използваната литература и приложения. Изложението обхваща множество проблеми, които са актуални от теоретико-методологическа и практическа гледна точка.

Представената библиографска справка обхваща 155 източника, като от тях 79 са български източници, 28 - чуждестранни, 35 са нормативни, а 11 - Интернет заглавия. Представени са също така 2 приложения, 45 фигури и 2 таблици.

I. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Във въведението са формулирани предметът, обектът, тезата, хипотезите за проверка на така формулираната теза, задачите и ограниченията, свързани с дисертационния труд.

В глава първа „Устройствени мероприятия върху земеделските земи – теоретико-нормативни аспекти“ докторантът показва задълбочени познания по отношения на правната уредба на изследваната проблематика. Той посочва, че „Земята е в основата на системата на икономическите взаимоотношения в отрасъла и обуславя ролята в социално-икономическата система на обществото“. Разгледани са основни групи способности за учредяване на вещни права върху земеделските земи - сервитути върху земеделски земи,

суперфиция, право на надстрояване и пристрояване. На основата на представените теоретико-нормативни аспекти докторантът прави своите изводи и обобщения.

В глава втора „Управление на устройствени мероприятия в земеделски земи”, обосновавайки значението на аграрния сектор за националната икономика и ролята му в БВП, авторът подчертава, че устройствената политика, в това число инфраструктурната политика, е свързана с нейното институционализиране. Той обръща внимание на кохерентността на секторните политики. Подчертава, че тясно свързано с интегрирания подход е интегрираното планиране, което от своя страна представлява процес на обединяване на различните видове секторно планиране на различни нива. Според докторанта устройството на територията в съвременния свят представлява сложна мрежа от процеси и политики, характерни за всяка система. Авторът разглежда в широк аспект тълкуването на устройствената политика в аграрния сектор. Прави обобщения на категорията устройствена политика. Анализира типовете връзки между елементите на устройствената политика на аграрния сектор като система. Отбелязва, че критериите за свързаност на елементите в системата са критериите за системност. Използва теорията на системите. С помощта на матрица описва връзките в устройствената политика на аграрния сектор. Според докторанта структурата на системата остава непроменена дотогава, докато влизащите в системата или заменящи ги подсистеми запазват неизменни съществуващите помежду им отношения.

Той застъпва тезата за двояката роля на устройствената политика в аграрния сектор. Първата ѝ роля е на базисен, направляващ инструмент, който задава посоките в управлението. Втората роля е реципрочна на първата – политиката е инструмент на управлението, даден на аграрния предприемач. Основна цел на устройствените мероприятия в аграрния сектор е органичното и последователно приспособяване на сектора към променящата се външна среда.

В глава трета „Емпирично изследване на устройствените мероприятия върху земеделските земи” докторантът провежда две тематични изследвания - основно и допълнително. И двата вида изследвания са направени на терен. Посочени са и някои ограничения, както и съществуването на редица непълноти в аграрната статистика.

Подчертава се, че, първо, всяко изследване е едновременно фактор и източник на необходими данни за информационното осигуряване на управлението на агробизнеса като част от икономиката на страната. Второ, всяко изследване има информационна насоченост и може да бъде определено като процес на систематично и обективно събиране и оптимизиране на информация.

Самото изследване преминава през три етапа. Проведено е сред 370 реципиента на базата на случайната извадка като метод за събиране на информация. Допуснатите хипотези се потвърждават от направените обобщения и изводи съответно по раздел първи и раздел втори на анкетата.

Докторантът провежда допълнително емпирично изследване за установяване въздействието на парцеларните планове върху устройствените мероприятия в земеделските земи чрез пряк контакт на терен. Обобщените резултати от отговорите на респондентите затвърждават истинността и на двете формулирани по-рано в изложението хипотези. Формулирани са две основни групи проблеми на базата на проведеното изследване. Едната група е свързана с проблеми, съпътстващи устройствените процеси върху земеделските земи, което води до правните услуги на арбитража на съдебната система. Другата група проблеми е свързана с устройствените мероприятия върху земеделските земи, което води до използването на групи от мерки, прилагащи универсален и специфичен инструментариум. Докторантът прави смел, но същевременно добре аргументиран ход, като използва SWOT - анализ на основните проблеми при осъществяване на устройствените мероприятия върху земеделските земи и прави уговорката, че този вид мероприятия не са атрактивен обект на такъв анализ.

Глава четвърта „Параметри на симулативен модел за решаване на проблемите при управлението на устройствените мероприятия върху земеделските земи” (теоретико-методологически основи) е посветена на сложен инструментариум, използващ приложението на системния анализ и апарата на моделирането за оптималното решаване на устройствената политика върху земеделските земи. Докторантът дава да се разбере, че системният анализ определя основната номенклатура на функциите, които трябва да бъдат изпълнени за решаване на проблема, основан на системната концепция. Математическият апарат има спомагателни, обслужващи функции. Устройствените проблеми в областта на земеделието не могат да се формализират като задачи на метода „Изследване на операциите”.

Докторантът използва информационния масив от третата част на отговорите, които дават респондентите, за обезпечаване на системния анализ. За решаване на проблемите при управление на устройствените мероприятия върху земеделските земи могат да послужат обобщените резултати от отговорите на респондентите в качеството си на информационна база за SWOT – анализ.

Симулационното моделиране намира все по-широко приложение в научните изследвания. За тази цел е необходимо използването на специфичен софтуер.

Симулационният модел притежава базисни и специфични характеристики. Най-подходящ е диагностично-събитийният подход. Структурният модел за развитие и управление на системата „Устройствени мероприятия върху земеделските земи“ има за цел оптимална пространствена координация на същите на основата на използване на подходящ формулен апарат. Докторантът представя основните стъпки на моделиране и разглежда два вида симулативни модели. При единия модел ограничителните параметри са константни величини, а при другия модел са разделени в две групи – константни и променливи. Изводите, които прави докторантът, са в две направления. Първият – симултативното моделиране е необходимост за решаване на голяма част от проблемите при управлението на устройствените мероприятия. Вторият – поради редици причини тази практика и инструмент все още не намират необходимата приложимост.

В заключението докторантът е направил съответните изводи на основата на направеното изследване за подобряване устройствената политика в аграрния сектор.

Авторът е разработил на много добро равнище един изключително важен научен проблем за българската научна и стопанска действителност – проблемът за управлението на устройствените мероприятия върху земеделските земи в страната.

Езикът и стилът на разработката показват задълбочено познаване на специфичната научна терминология, обемът на дисертационния труд е съобразен с избраната тематична проблематика. Използван е разнообразен инструментариум - теория на системите, теория на организацията, системен анализ, нормативен анализ, симулационно моделиране, SWOT – анализ, анкетни методи и др.

Представеният реферат върху дисертацията в обем на 56 страници отразява в пълна степен съдържанието и структурата на дисертационния труд. Научните приноси са формулирани коректно. Докторантът е посочил шестнадесет заглавия, от които една монография, две студии, девет статии и четири научни доклада, като всичките са публикувани в престижни списания и сборници. Те са посветени на проблемите, разработени в дисертационния труд, актуални са към периода на неговото завършване и показват задълбочено познаване на изследваната материя. Те надхвърлят многократно минималните изисквания, заложи в закона.

II. Научни и научно-приложни приноси

- Систематизирани са основни понятия и основни теоретични постановки, отнасящи се до земеделските територии като място за провеждане на устройствени мероприятия;

- Обосновани са същността, мястото и значението на устройствената политика в аграрния сектор. Обобщени са спецификите на устройствената политика в аграрния сектор. Изведени са функциите на устройственото планиране като инструмент на устройствената политика;
- Приложена е технологията на системния анализ за обобщаване и групиране на проблемите, свързани със земеделските мероприятия чрез разнообразен инструментариум.
- Обогащено и разширено е емпиричното познание чрез провеждане на две изследвания, съпътстващи устройствени мероприятия върху земеделски земи.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

Какви методи за оценка на ефективността на инвестиционните вложения в устройствените мероприятия в аграрния сектор би препоръчал докторантът?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд

В заключение, смятам, че представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав на СА „Д. А. Ценов”.

Това ми дава основание да поставя положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуваме за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на неговия автор – докторант Валери Йорданов Велковски по докторска програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)”.

Дата:

10.07.2020 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Д. Ганчев)